

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

Articulus II. An & qualiter currat tempus petendæ restitutionis in
integrum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

bentis mixtum imperium, imperio prævalente; sic Haunold. tom. 1. de jure, & Just. tr. 2. num. 43. Hinc Magistratibus municipalibus, non convenit potestas restituendi. Restitutio autem ista, de qua hic agitur, alia est, qua subvenitur Majoribus 25. annis; alia, qua Minoribus, & his, qui gaudent jure minorum: & his quidem hoc remedio succurritur *ex jure speciali*: illis verò, *ex clausula generali*, si quæ alia justa causa esse videbitur restituendi, juxta L. 1. ff. ex quibus causis majores. Cæterum de quæstione propolita sic respondet Greg. IX. ut habetur c. causa restitutionis; 9. h. t. Causa restitutionis, inquit, in integrum, coram Judicibus ordinarijs, administrationem habentibus, vel delegatis ab eis, tractari poterit, & finire, sive hæc ipsis delegatis specialiter demandatum fuerit, sive in commissio eis negotio contingat incidere hujusmodi quæstionem. Delegati verò ab ordinarijs, qui administrationem non habent, sed tantummodò facultatem judicandi, seu, arbitri de hac causa, cognoscere nequeunt, nisi coram eis mota fuerit incidenter.

Ex hoc deducitur restitutionem in integrum non rectè proponi coram arbitro; cum hic jurisdictionem non habeat, L. 1. C. ubi, & apud quem; nec etiam coram delegato; excipe 1. nisi specialiter demandetur; 2. nisi in commissio negotio incidat; cit. c. 9. h. t. 3. nisi datus sit ad Universitatem causarum, qualis habetur instar Ordinarij; 4. nisi datus sit à Pontifice; Zoëlius h. t. n. 6. sed petendam esse ab Ordinario Judice Adversarij; L. 2. C. ubi, & apud quem restitutio peti debeat. Nam inferior Magistratus non potest restituere contra sententiam Superioris; & contra sententiam Judicis delegati, nemo nisi Princeps. Unde requiritur, quòd talis Judex sit eo major, contra quem petitur restitutio; L. minor, 12. ff. de minoribus; cum enim minori in majorem non sit jurisdictio, minus conveniret à minore sententiam majoris rescindi.

2695. Not. autem, ut rectè petatur, petendam esse in loco illius, contra quem petitur restitutio; Haunold. cit. n. 465. deinde petendam esse in libello, per c. 5. h. t. ut constet de merito petite restitutionis; præsertim, si Judex, ante causæ cognitionem, ceptam quidem, sed non absolu-

tam moriatur; 3. citandam esse partem, ne causa, quæ alios tangit, iis inconlultis temerè mutetur, per c. quod omnes, de Reg. juris, in 6. 4. petendam esse intra quadriennium, per L. fin. C. de temporib. in integrum restitutionis; de quo plura in seqq.

ARTICULUS II.

An & qualiter currat tempus petende restitutionis in integrum?

2696. **T**empus, intra quod peti debet restitutio in integrum, regulariter est quadriennium, sic, ut post elapsum quadriennium, frustra petatur, nisi rationabile quid subsit, quod aliud suadeat, c. 2. h. t. in 6. Hinc aliqui volunt, nunquam concedi debere restitutionem adversus lapsum quadriennij; gloss. ult. ad L. Interdum. ff. de minoribus; Barbof. in Clem. unic. n. 2. Sed hoc intellige juxta sequentia. Nam in certis casibus fallit, ut constat ex c. si adversus. 2. h. t. in quo dicitur: si Prælati, alijsve Procurator Ecclesiæ, in judicio agens confessionem fecerit, ex qua Ecclesia læsa fuit; post elapsum quadriennium, si petitio restitutionis in integrum per negligentiam intermissa fuit, amplius non conceditur; nisi rationabilis causa aliud persuaserit. Cæterum, si errorem, qui in facto consistat, circa confessionem suam, Ecclesia noxiam revocare velit, semper auditur (sicuti & privatus quilibet) donec causa finita sit.

Ex hoc enim textu clarè sequitur, Ecclesiæ per confessionem; vel Prælati, aut Procuratoris facto, læsæ; imò & privato, ex rationabili causa, etiam finito quadriennio, concedi restitutionem in integrum: 2. si læsio facta sit per errorem facti, revocationem confessionis v. g. modò ante sententiam latam probetur error. Et ideo circa prædictam regulam (quòd post elapsum quadriennium frustra petatur restitutio in integrum) hunc lapsum quadriennij in Curia non attendi, docet Barbofa cit. n. 17. cum pluribus alijs. Unde non procedit 1. si læsio foret enormissima; tunc enim post quadriennium peti potest; Barb. in c. 1. h. t. n. 16. & in c. 1. eod. in 6. n. 26. secundò, si eveniat rationabilis causa, eam petendi, per textum supr. talis causa cenfe-

cenfetur etiam, quando fententia eft notoriè injufta; fic Barbofa *in c. 1. h. t. in 6. n. 29.* vel fi per Judicem ftetit, vel adverfarium, quò minùs caufa intra quadriennium finiatur; Bartol. *in L. ult. C. de temporibus in integr. reftitutionis, n. 9.*

2697. Hinc not. 1. quòd feclufà rationabili caufà, elapfo jam quadriennio, petendi reftitutionem in integrum, quadriennium currat non folùm *minori* ab inchoato anno 26. per cit. *L. fin.* fed etiam *Ecclefia*, numerandum à die læfionis, ut habetur in Clem. *unica h. t.* ibi: *ab Ecclefia, adverfus lapfum temporis, in quo fe læfam affirmat, in integrum reftitutio peti potef: & caufa reftitutionis hujusmodi finiri debet intra quadriennium continuum, à tempore læfionis, etiamfi minùs quadriennio tempus læfionis exiftat: fed non fiat reftitutio, nifi ad tantum tempus, quantum fe læfam fore probabit.*

2698. Not. 2. quòd hoc quadriennium, à jure ftatutum in caufa reftitutionis in integrum, folùm currat *negligentibus*, non verò *legitimè impeditis*, faltem quantum eft de Jure Canonico; gloff. *in c. 1. h. t. in 6. V. quadriennij, & V. caufa*; Hoftiensis *ibid. n. 6.* & Barb. *n. 19.* Unde, licèt *lex ult. C. de tempor. in integr. reftit.* requirat, ut reftitutio petatur *intra quadriennium continuum* (per tempus continuum intelligendo, quod omni tempore, & omnibus currit, etiam legitimè impeditis, quo differt à tempore *utili*, quod neque impedito, neque impeditis cedit, ut notat Barb. *in c. 1. h. t. in 6. n. 20.*) intelligendum tamen eft, *poftquam quadriennium incepit*, ut notat Barb. *cit. n. 21.* Nam *tempus reftitutionis, à principio eft utile* ita, ut non incipiat, nifi omni impedimento ceffante; *at ubi femel incepit, in progreflu eft continuum.* Ex hoc colliges, quòd hujusmodi quadriennium non currat *minori*, vel *Ecclefia*, *probabiliter ignorantibus*, licèt per 100. & plures annos fteterit absque eo, quòd reftitutionem imploraverit; fed *tantum à die scientie numerari debet*; Barb. *in c. 1. h. t. in 6. n. 22.* Similiter non currit *Ecclefia*, quamdiu vivit Prælatus, à quo ipfa læfa fuit, vel quando illa interim paffa eft frequentes, & repentinas mutationes Prælatorum: fic Barb. *in c. 1. h. t. in 6. à n. 44.* ubi dicitur, quòd fi *Ecclefia ex contractu, vel Judicis fententia*, læfa fit, atque intra

quadriennium petere reftitutionem in integrum *per negligentiam* intermittat, poftea ad beneficium reftitutionis admitti non debet; *nifi oftensum fuerit, pravariationem, aut fraudem interveniffe* (quia videlicet collufum fuit cum Prælato, feu adminiftratore bonorum, vel is fraude circumventus, ne reftitutionem peteret) *aut fi alia rationabilis caufa adfit*, propter quam Superior beneficium reftitutionis, *etiam poftea* concedendum, eße arbitretur.

2699. Not. 3. quando actus, ex quo fecuta eft læfio, *eft jure nullus*, non debere peti reftitutionem in integrum, quia tunc habet remedium juris ordinarium, vel vindicationis, vel fimilis, quo dato non debet recurri ad extraordinarium, quale eft reftitutio in integrum (intellige tamen fecundùm dicta *n. 2693.*) fi autem *probabiliter* dubitetur de nullitate actus, læfus offerre debet libellum *alternativum*, feu petere *sub difjunctione*, ut vel actus ille declaretur nullus; vel fi mero jure valeat, in integrum reftituatur, ex *c. conftitutus, h. t.* ubi fuper fequenti cafu, ex Gregorij IX. decifione, id conftat. Cafus autem eft: quidam conjuges, Guilielmus, & Anna, quasdam poffeffiones habebat *communes* (videlicèt ipsis communiter donatas, aut ex communi pecunia emptas) mortuà Annà, Guilielmus poffeffiones illas vendere volens, emancipavit duos ex eadem Anna natos, Guilielmum, & Ignatium, ut venditioni confenfum præbere poffent. Poft factam venditionem fratres illi supplicabant Gregorio XI. Pontifici, ut *vel contractum illum irritum declararet; vel* (cùm adhuc exiftant intra tempus ad petendam reftitutionem in integrum jure indultum) tum quoad partem ex materna hæreditate ad fe pertinentem, tum quoad alteram partem, quam juxta municipalem confuetudinem, tanquam proximi confanguinei, intra diem vel annum, oblato eodem pretio, retrahere potuiffent, fed facere omiferunt; in integrum reftituerentur; quandoquidem in utroque horum graviter læfi fuerunt. His relatis, mandavit Papa, *fi ea vera fint, ut dicta venditio quoad partem eam, qua dictos fratres contingit, irrita pronuntietur, fi debitis juris folemnitatibus deftituta fuerat: fi autem debita folemnitas in-*

tervenerit, sed eos laesos esse constiterit, tam super sua, quam super paterna portione. Apostolica auctoritate in integrum restituantur; dummodo pretium, uti promittunt, emptori, vel hæredibus ejus refundant. Advertendum præterea, quod restitutioni pendendæ ex causa metûs, aut doli præscriptum sit brevius tempus, illi scilicet tempus unius anni; huic, biennij, ut patet ex ff. & C. de his, quæ vi & dolo.

ARTICULUS III.

An restitutio in integrum sæpius peti possit?

2700. **I**n c. fin. h. t. dicitur, restitutionem super aliqua tantum semel peti solere. Nam semel rejectâ, non petitur iterato cum effectu, cit. c. fin. Nemo enim super eadem re bis experitur, nisi subit nova causa, quæ emerfit. Sensus verborum hujus capituli est: si Ecclesia contra latam sententiam non appellavit, sed restitutionem in integrum petivit, & repulsa est, iterum in alio judicio restitui non debet, nisi ad petendam appellationem. Si tamen nova causa emergat, videlicet novæ defensiones ostendantur, tum simpliciter ei, cognitâ causâ, restitutio concedi poterit; ex hoc colligitur non sic indefinitè negari, etiam secundam restitutionem in integrum, ut in nullo casu concedatur, prout etiam constabit ex seqq. Hinc: circa præsentem quæstionem, notandum, duplici modo posse restitutionem secundo peti. Primo, postquam semel petita quidem est, sed à Magistratu denegata; secundo modo, si semel impetrata est restitutio, at quia postmodum videtur impetrans per hanc ipsam restitutionem læsus esse, ideo petit iterum contra hanc ipsam restitutionem restitui: his præmissis: R. 1. si restitutio denegata fuit, & sententia transit in rem judicatam, non amplius dari restitutionem in eadem causâ ab eodem Judice, nisi, quoad negligentiam omissæ appellationis, quæ denegata restitutione faciendâ fuisset, L. 1. C. sæpius in integrum restitutio postuletur; ibi si post sententiam Proconsulis contra vos latam, desiderâstis in integrum restitui, nec obtinuistis; frustra rursus, ut ea quæstio in integrum restitutionis agitetur,

desideratis. Appellare enim debuistis, si vobis sententia displicebat: sed si adhuc in ea ætate estis, ecce subveniri solet, appellandi jus vobis restituimus? Resp. 2. si negata restitutione petatur secundo restitutio propter novas defensiones, seu probationes adducendas, concedi posse restitutionem in eadem causâ, L. 2. C. si sæpius & c. ibi: quamquàm Curatores pupillæ victi sint, cum in integrum pupillam restitui desiderabant: cum tamen novis defensionibus instrui posse dicas, adeant Curatores uxoris tuæ Judicem, & petant, ut causas in integrum restitutionis agant; & L. 3. C. eod. ibi: in una, eademque causâ iteratum in integrum restitutionis auxilium non jure, nisi novæ defensiones prætententur, posci, sæpè rescriptum est. Resp. 3. si restitutio secunda petatur contra priorem restitutionem, regulariter esse concedendam, L. 7. §. 9. ff. de minorib. 25. annis & 9. ibi: restitutus autem, cum se hereditati misceat, ut eam adeat, quam repudiavit, rursus restitui poterit, ut se abstineat; excipe calum, qui habetur L. fin. §. 6. C. quæ liberis in potest. constit. sic Haunold. tom. 1. tr. 2. a. n. 467.

ARTICULUS IV.

Quæ requirantur ad restitutionem in integrum?

2701. **R**esp. requiri 1. ut actus, ex quo quis restituendus est, fuerit jure validus. Id verum est, cum determinatè petitur annullatio contractûs. Caterùm, ubi dubium est de valore actûs, non aliud requiritur, quam ut metum, vel læsionem passus, cum rem suam quarrit, in libello alternativè petat, aut contractum jure nullum declarari; vel, si jure valuit, rescindi; ut dicitur c. constitutus, 8. h. t. Abbas hic n. 9. Requiritur secundo, quod in judicio vel manifestè constet de læsione; vel ea legitimè probetur, quando quis restituendus est; non ex certa causâ, & in edicto Prætoris enumerata; nimirum vi, metu, dolo, ætate, absentia; sed ex causâ incerta, & clausula generali: si qua iusta causa, ut habetur L. 1. in fin. ff. ex quibus causis. Si autem petas, an hic sufficiat probatio læsionis, facta per juramentum læsi? Resp. negativè ex c. super eo.